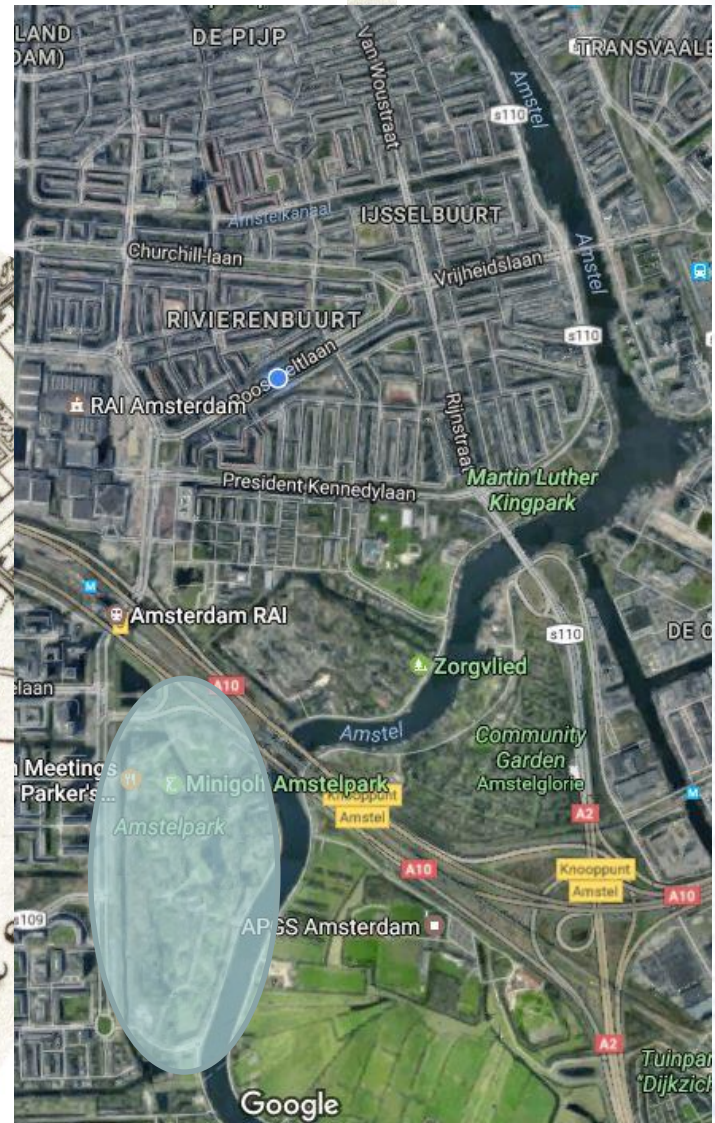

Van collectieve sturing in betalingsverkeer.....

Simon Lelieveldt – 7 juni 2017

ALV – betaalvereniging in het Rosarium

Over Amstelpark – elektronisch betalen in de jaren zeventig

- Kees Klomp, interview februari 2001
 - Begin jaren zeventig – Floriade in Amstelpark
 - Stofkoper, directeur van gemeentegiro Amsterdam, benadert Bijenkorf om snel mee te doen aan proef elektronisch betalen in Floriade
 - Zekere boerenslimheid en mededeling ‘er zit nog een andere partij op het vinkentouw’
 - Als automatiseerder bij Bijenkorf heeft Klomp contact in Raad NDH met zijn counterpart van Albert Heijn die ook benaderd is door Stofkoper,
 - Beiden blijven op vinkentouw zitten en er komt geen proef, wel wordt het denken in beweging gezet

Nieuw type geldautomaat

Geschiedenis van geld op tentoonstelling Florijn '75

(Van onze streekredactie)

AMSTERDAM — Gistermorgen heeft de rijksmuntmeester in het Amsterdamse Amstelpark de tentoonstelling „Florijn '75" geopend. Deze tentoonstelling, die wordt georganiseerd in het kader van „Amsterdam 700 jaar stad", vertelt het verhaal van het verleden, heden en de toekomst van het geld.

Na de openingshandeling en de rondgang over de tentoonstelling stelde de rijksmuntmeester dr. Ir. M. van den Brandhof een uit de negentiende eeuw daterende muntpers in werking. Op deze pers worden - ter gelegenheid van Florijn '75 - speciale penningen geslagen, zgn. „Amsterdammerjes".

Het eerste deel van de tentoonstellingsruimte bevat een aantal primitieve ruilmiddelen zoals schelpen en olifantstanden, die in sommige delen van de wereld nog in gebruik zijn. Door middel van een collectie muntten en bankbiljetten kan men de

De uitgegeven penning het Amsterdammerje.

ontwikkelingen op dit terrein in de afgelopen twintig jaar bekijken. Bijzonder attractief zijn daarbij de verschillende valse bankbiljetten, die naast „echte" duidelijk de verschillen

laten zien. Via het girale geldverkeer komt de tentoonstellingsbezoeker bij apparatuur, waarbij betalen nog slechts een druk op de knop is.

Deze toekomst wordt gedemonstreerd aan de hand van een nieuw type geldautomaat. Door het gebruik van deze apparatuur kan de rekeninghouder zonder tussenkomst van de bank en giropersoneel zelf geld opnemen en storten. Hierdoor kan de bank- en girodienst worden uitgebreid tot buiten de kantooruren, terwijl ook de dienstverlening niet beperkt hoeft te blijven tot de kantoorgebouwen.

De leverancier van deze automaat, de NCR, verwacht dat deze apparatuur binnen enkele jaren op grote schaal zal worden gebruikt op plaatsen als stationshallen, winkelcentra en pompstations. Met de automaat kunnen volgens de NCR 90 pct. van alle geldhandelingen - zoals stortingen, opnamen, overboekingen etc. - worden afgehandeld. Tijdens de be-

14-XI-'53

1. Wie kaartte als eerste aan dat er voor een groot publiek beter giraal betalingsverkeer moest komen? Was dat:

- A - Dhr Bos, in zijn visie op de rol van DNB onder de nieuwe muntwet (1902)
- B - Dhr Hubrecht, in zijn voordracht voor de Kamers van Koophandel (1904)
- C - Dhr Vissering, met zijn boek: het oude en moderne giroverkeer (1908)

2. In welk jaar werden de eerste girorekeningen voor particulier betalingsverkeer geopend:

- A - 1916
- B - 1917
- C - 1918

3. De eerste discussie over een interoperabel nationaal betaalcircuit dateert uit

- A - 1945, na de Tweede Wereldoorlog
- B - 1963 - 1967, rond de oprichting van de BGC
- C - 1975, bij het eerste jaarverslag van de BGC

4. Microfilmen in het betalingsverkeer is een innovatie die is ingevoerd in:

- A - 1933
- B - 1952
- C - 1962

5. Het nationaal betalingscircuit werd afgerond met een borrel met Duisenberg in het jaar:

- A - 1996
- B - 1997
- C - 1998

Canon van het Nederlands giraal retail-betalingsverkeer

16-1-1918

1908

Het Oude en het Moderne
GIROVERKEER

1920: incasso en valuteren

1961:

1980

De Nederlandsche Bank

1974

5-4-1967

1989

1995

2004

2006

16-1-2015

© Simon Lelieveldt

Op 16 januari 2015 aangeboden aan ChessiX/Magna Carta ter gelegenheid van de laatste Nederlandse girale Chipknip-afstorting

1907: een controversieel boek door G. Vissering

Het Oude en het Moderne GIROVERKEER

- President Javasche Bank
- Studiëreis Duitsland (1907) over betaalsystemen en effectenverkeer
- Boek klaar begin 1908
- Verspreiding tegengehouden tot 1910 op verzoek van de Nederlandsche Bank

Zijn suggestie:

- Laat de gangbare tarieven voor bankrekeningen vallen en introduceer een betaalrekening zonder transactietarief
- Zet een clearing op met de 3 grootste kassiers van Amsterdam, via wie iedereen dan onderlinge betaalopdrachten kan laten clearen

Giro-verkeer.

Na besprekingen met de directie van de Nederlandsche Bank, hebben de Associatie-Cassa, Kasvereniging en Ontvang- en Betalings, besloten van 1 Januari 1911 af, ter vereenvoudiging van het lokaal en provinciaal geldverkeer en ter beperking van het risico aan het transport van Bankpapier verbonden, aan hare Rekeninghouders het openen eener afzonderlijk te houden franco giro-rekening aan te bieden.

In afwijking van hetgeen in het buitenland regel is, eischen zij voor de franco giro-rekeningen geen verplicht onaanstaande crediet, terwijl zij geen verandering zullen brengen in hare voorwaarden voor renteberekening op de gewone rekeningen en dus rente over het debet aan het einde van den dag lijven belasten, met dadelijke crediteering van alles wat denzelfde ndag inkomt.

In verband met de groote vermeerdering van administratieve werkzaamheden, waartegenover geen evenredig voordeel staat, wenschen zij de franco-giro-rekeningen alleen te openen voor Rekeninghouders die zich verbinden om de provisie op de gewone rekeningen niet te doen dalen beneden het gemiddeld cijfer der drie laatste jaren 1908-1910, terwijl het bedrag daarvan in geen geval lager mag zijn dan f 100.

Bovendien hebben zij voor het houden van franco-girorekeningen de navolgende bepalingen vastgesteld:

1. Credietposten op deze rekeningen worden slechts tot des middags 12 uur aangenomen.
2. In het credit der rekeningen worden gebracht: overschrijvingen of stortingen bij de Nederlandsche Bank, hare Bijbank, of een ander agentschappen op de rekening van een der drie kassiers-instellingen voor het credit harer rekeninghouders, bankassigatiën en kassierspapier op de Nederlandsche Bank of op een der drie kassiers-instellingen, bankpapier, overschrijvingen uit de rekeningen van rekeninghouders der drie kassiers-instellingen.
3. De journalementen moeten worden ingelovard met bijvoeging van daartoe bestemde bordereaux.
4. Over het credit der franco girorekening mag slechts beschikt worden door middel van: opdrachten, per brief of girobiljet, tot overschrijving op rekeningen bij de Nederlandsche Bank of bij een der drie kassiers-instellingen, tot afgifte van speciale cheques, overgedrukt met de woorden: „ter verrekening”, welke cheques aan de kassen der drie kassiers-instellingen niet worden uitbetaald, doch alleen in hare dagelijksche clearing kunnen verrekend worden.
5. Overbeschikkingen kunnen op de franco giro-rekening niet worden toegelaten.
6. Een credit-saldo op de franco giro-rekening wordt, voor rente berekening, met een debetsaldo op de gewone rekening niet in compensatie gebracht. Zulk een saldo of een gedeelte daarvan kan op de gewone rekening slechts overgeboekt worden door inzending van een giro-biljet.

De cheque-boekjes en giro-boekjes zullen te zijner tijd tegen den kostenden prijs beschikbaar worden gesteld.

1910: Momentum voor besluitvorming

- Politieke druk brengt DNB tot actie:
 - Moedigt kassiers aan om clearing op te zetten (gebeurt, maar leidt nergens toe)
 - Toestemming Vissering voor boekpublicatie
 - Brief naar parlement dat DNB niet een operationele rol kan spelen bij nationale giro
 - Leidt tot verdere discussie en start van de postgiro in 1918
- Kortom: de Nederlandse bankiers hebben hun eigen grootste concurrent laten ontstaan

1916 – Gemeentes over financiën

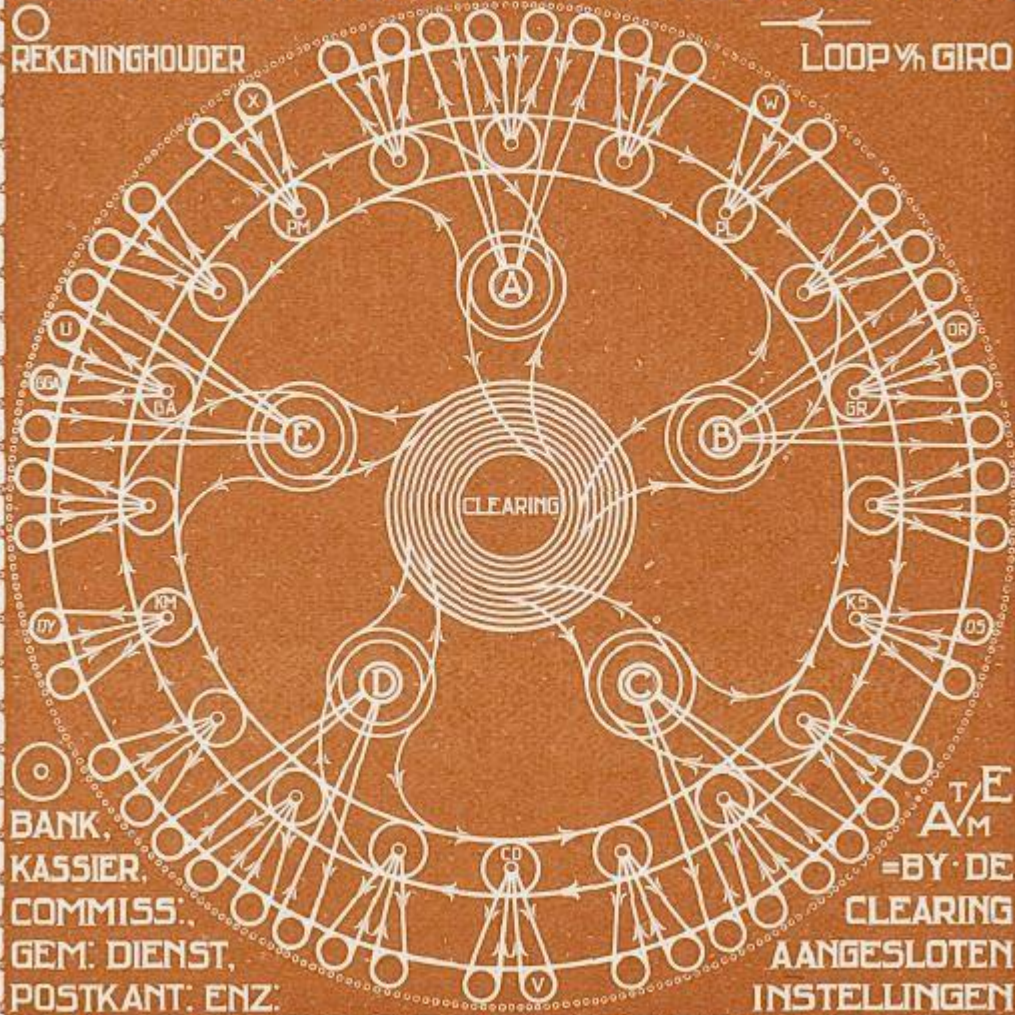
Wethouder
Financiën

I. Gemeentelijk giro-wezen.

Inleider de heer *Mr. S. de Vries Czn*, Wethouder voor de Financiën van Amsterdam. (Zie Bijlage III).

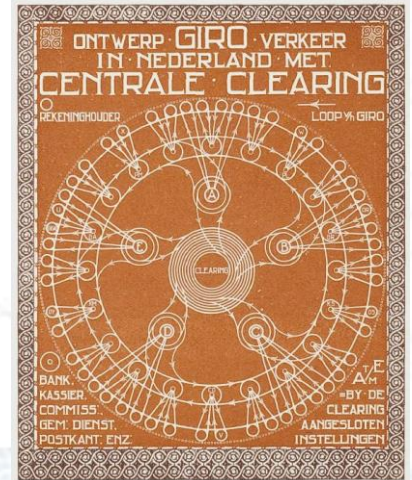
ONTWERP · GIRO · VERKEER IN · NEDERLAND · MET CENTRALE · CLEARING

ONTWERP · GIRO · VERKEER
IN · NEDERLAND · MET

De echte geestelijk vader was....

- Harke Keegsta
- Belasting-inspecteur Amsterdam
- Zag efficiencyvoordelen voor gemeente
- Centraliseren cash management
- Studiereis Duitsland
- Tandem met de wethouder
- Gemeentegiro Amsterdam (1917)

Gestart in de beurs van Berlage

GIROBILJET VOOR OPNAME CONTANTEN BIJ WINKELIERS WIER WINKEL
VAN EEN HERKENNINGSTEEKEN IS VOORZIEN

M 9

DEN 4/5 1933
OVERGESCHREVEN
OP REKENING VAN

uitbetalings-
kantoor H. W. van Esen
Overtoom 140

f 80 - CT

WEGENS

Contanten

TE

REKENING BIJ

WEGENS

BEL. SRT.

HEFF. JAAR

KOH. ART.

AMSTERDAM, 4 Mei 1933

HANDTEKENING

390001

IN OPDRACHT VAN

390001

IS DOOR HET GIROKANTOOR
DER GEMEENTE AMSTERDAM, NA WAARMERKING DOOR AFSTEMPELING AAN
OMMEZIJDE Tachtig Gulden
OVERGESCHREVEN

f 80 - CT

OP uitbetalingskantoor H. W. van Esen

TE Amsterdam, Overtoom 140

REKENING BIJ het Girokantoor ONDER U 200

WEGENS Contanten

BEL. SRT. HEFF. JAAR KOH. ART.

AMSTERDAM, 4 Mei 1933

HANDTEKENING

A. v. Amsterdam

390001

A. van Amsterdam

Damrak 68

A 88

HET GIROKANTOOR SCHRIJVE OVER LIJ
ONS TEGOEDE HET BEDRAG VERMELD
EN OMSCHREVEN OP ONS GIROBILJET
NUMMER

390001

1923 – 1924 Bankgiro: afspraken zonder centrum van verwerking

Een nieuw bankgirostelsel.

Naar wij vernemen hebben de groote banken te Amsterdam en te Rotterdam, het plan opgevat, het reeds tusschen verschillende banken en ook tusschen kantiers in de provincie bestaande giroverkeer op een breederen grondslag te reorganiseeren.

- Poging om te profiteren van de girostop
- Feitelijk kon een klant destijds door betalen via postgiro 500 gulden per jaar aan porti en zegelrecht besparen en mooie rente krijgen

1937 – Uniforme interbancaire formulieren

- Regeling tussen banken onderling: geen standaardisatie van formulier naar klant, wel van de formulieren tussen banken onderling
- Omzetprovisie en soms decentrale, dus langzamere verwerking
- Geen afspraken over prijsstelling kasposten (opname's)

Keegstra innoveert en vertrekt....

EERVOL ONTSLAG H. KEEGSTRA.

Voordracht van B. en W. om aan H. Keegstra, directeur van het Gemeentelijk Girokantoor, eervol ontslag te verleen en tegen 1 November 1939 wegens ongeschiktheid anders dan door ziels- of lichaamsgebreken en B. en W. te machtigen hem per jaar f 4000 uit te keeren tot aan zijn pensioengerechtigden leeftijd.

De voordracht wordt aangenomen.

- Nieuwe sponsor: D'Ailly, directeur bij de Kasvereeniging (kassiers)
- Zijn oude idee is er nog steeds..
- Prospectus voor een nationale giro

Discussie banken - Kasvereeniging

- Kasvereeniging as centrale verwerker en clearing house voor betalen
- Bankiers niet enthousiast, wel op weg naar standaardisatie formuleren
- Onvoldoende draagvlak, dus Kasvereeniging zet eigen limited network giro-verwerking op....

Nationaal betalingscircuit 0.1 (1945)

- Een werkgroep opgericht om te onderzoeken of standaardisatie mogelijk was tussen :
 - DNB
 - Postgiro
 - Amsterdamse gemeentegiro
 - Kasvereeniging giro systeem
 - Bankiers afspaken rond giro en betalen/incasso
- Geen resultaat: ieder zijns weegs

HET GEMEENTE GIROKANTOOR

O.Z. Voorburgwal 274

AMSTERDAM

Startpunt BGC

- Achteruitgang in marktaandeel girale tegoeden ten opzichte van PCGD
- Uniforme nummerreeks – Starreveld
- Betaalcheque als bestedingsmogelijkheid nadat salaris is binnengekomen
- Betaalcheque ter voorkoming credit-card
- Combinatie van initiatieven

hand- 0-8, Wonen 1 deensina seer

Wat er ook gebeurde....

- Toenadering en onderzoek samenwerking PCGD/PTT door Starreveld
- Briefwisseling nadien met dreiging nationalisatie bankwezen...
- DNB discussie om BGC te voeren... geen draagvlak intern en afgevoerd als optie
- Kas-associatie als tijdelijke bankgirocentrale

BGC als focus voor collectiviteit

- 5 april 1971, opening pand Sloterkade (Witteveen, Zijlstra etc).
- 1 juli 1975, presentatie jaarverslag BGC en aankondiging Nationaal Betalingscircuit
- December 1987, 20 jarig bestaan, aansporing tot geüniformeerd elektronisch betalen
- 14 maart 2005: 12.000 brieven aan Interpay (van winkeliers ivm pinmonopolie)

Collectiviteit in tarieven

1970

1990 Kok niet tegen 'betaaltarief'

DEN HAAG, 4 juli Minister Kok van financiën is er niet bij voorbaat tegen dat banken tarieven voor het door hen verrichte betalingsverkeer in rekening brengen. Volgens hem dient bij de beoordeling hiervan te worden gekeken naar de internationale concurrentiepositie van de banken. 'Nederland heeft er geen belang bij dat het bankwezen structureel in een zwakkere positie terecht komt', aldus Kok vanmorgen in mondeling overleg met de vaste Kamercommissie voor financiën. De bewindsman wees erop dat de rentabiliteit van de banken, zeker in vergelijking met het buitenland, 'aan de lage kant is'.

© 4 juli 1990

NMa

2004

2003:

'Detailhandel betaalt teveel voor pinnen'

Interpay maakt mogelijk misbruik van zijn monopolie op pintransacties door concurrentiebeperkende afspraken te maken. Hierdoor moeten winkeliers te hoge tarieven betalen.

© 18 april 2003

2005: Convenant Betalingsverkeer

2009: Nadere Overeenkomst I

2013: Nadere Overeenkomst II

Collectiviteit in producten...

1989

1974

1985 (OLA)

1980

De Nederlandsche Bank

1989

2001:

1995

1991: ACH-linking

2005

2006

2006: SCT / SDD

European Payments Council

Redactie Emerce

NIEUWS - 19 juli 2012 - 09:06

2012

Betaalorganisatie Sixpack afgeblazen

FiNBOX

Uw financiële inbox
binnen internetbankieren

Grote banken willen gezamenlijk netwerk van geldautomaten

Gepubliceerd: 31 mei 2017 14:36
Laatste update: 31 mei 2017 14:41

2017 f t G+

ABN Amro, ING, Rabobank en Geldservice Nederland (GSN) werken aan een gezamenlijk netwerk van geldautomaten. Zo hopen ze dat contant geld toegankelijk, beschikbaar en veilig in gebruik blijft.

Currence (1-3-2004) en Betaalvereniging (29-11-2011)

Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (2001 -)

Voorgezeten door de Nederlandsche Bank

Discussies tarifiering en
(Werkgroep) efficiency betalingsverkeer (1991 -....)

Discussie nationaal betalingscircuit (1975 – 1997)

Startpunt het eerste jaarverslag van bankgirocentrale

Privatisatering Postbank in 1986

Start van fase 0 van Nationaal Betalingscircuit

Postgiro vooruit
met ponskaarten
en automatisering
in 1965

Een beetje
samenwerking op
techniek (acceptgiro)

Bankiers met
bankgirocentrale,
betaalcheque in
1967

Collectieve sturing in betalingsverkeer...

1. Het zit in onze 'polder'-genen ingebakken
2. De schaal van de economie bepaalt (mede) de reikwijdte van rendabele samenwerking
3. De menselijke geest en de techniek moeten er rijp voor zijn
4. Uiteindelijk dwingt de economische rationale
5. Dreiging en druk van buiten zijn een sterke stimulans

MEER WETEN... ?

Teken nu alvast in als geïnteresseerde
voor de publicatie:

*A brief history on the development of
Dutch retail payments...*

Financieel Erfgoed

Simon Lelieveldt

simon@financieelerfgoed.nl

Financieel Erfgoed

- Digitaal museum:
<http://financieelerfgoedopdekaart.nl>
- Rondleidingen / boottochten over geschiedenis van betalingsverkeer/bankieren in Amsterdam
- Presentaties over de geschiedenis van betalingsverkeer
- Blogs ([Nederlandstalig in FD](#) / [Engelstalig](#))
- Audiotoers (via platform Izi-Travel)
- Workshop Mastercoin (maak je eigen geld van de toekomst!)
- Twitter: @finerfgoed @finhstamsterdam
- Facebook: <https://www.facebook.com/financieelerfgoed>
- E-mail: simon@financieelerfgoed.nl